

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

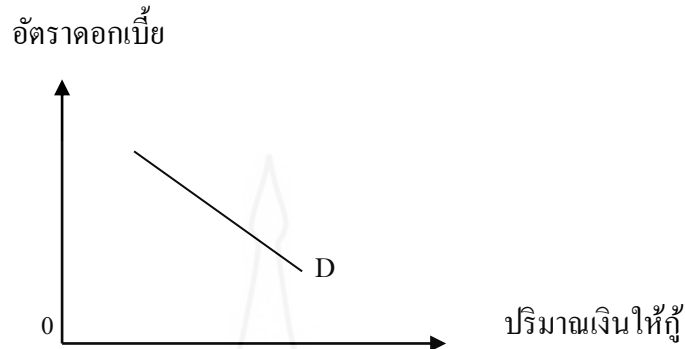
ในการศึกษาปัจจัยหรือตัวแปรที่มีผลต่อการให้สินเชื่อของธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทยแก่ภาคเศรษฐกิจต่างๆ นั้น ได้นำแนวคิดทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์เข้ามาใช้ในการศึกษา คือ 1.ทฤษฎีปริมาณเงินให้กู้ (Loanable Funds Theory) 2.ทฤษฎีแห่งการแสวงหากำไรสูงสุด (Profit Maximization Theory) 3.ทฤษฎีการจัดสรรหลักทรัพย์ (Portfolio Management Theory Approach) 4.ทฤษฎีอัตราดอกเบี้ยของฟิชเชอร์ (Fisher's Theory of Interest Rates) 5. ทฤษฎีการกำหนดขึ้นเป็นอัตราดอกเบี้ยดุลยภาพ ซึ่งประกอบด้วย ทฤษฎีอัตราดอกเบี้ยของคลาสสิก (The Classical Theory) และทฤษฎีความพึงพอใจในสภาพคล่อง (Liquidity Preference Theory) นอกจากนี้ยังมีแนวคิด 6. ตลาดการเงิน และ 7. ระบบสถาบันการเงินและสถาบันการเงินเฉพาะกิจของประเทศไทย และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. ทฤษฎีปริมาณเงินให้กู้

ทฤษฎีปริมาณเงินให้กู้ (Loanable Funds Theory) นี้ ได้มีการพัฒนาแนวคิดมาจากทฤษฎีของสำนักคลาสสิก โดยแนวความคิดนี้เริ่มต้นโดย Wicksell เมื่อปี ค.ศ. 1936 โดยการนำตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความเป็นจริงของระบบเศรษฐกิจมาใช้ประกอบการวิเคราะห์ และได้มีความเห็นว่าอัตราดอกเบี้ยโดยแท้จริงแล้วไม่ได้จ่ายเพื่อการออม แต่เป็นการจ่ายสำหรับการให้กู้ ดังนั้น อัตราดอกเบี้ยจึงถูกกำหนดโดยอุปสงค์ต่อเงินกู้ (Demand For Loanable Funds) และอุปทานของเงินให้กู้ (Supply of Loanable Funds) (พิบูล ใศวรรณ, 2533 : 192-194)

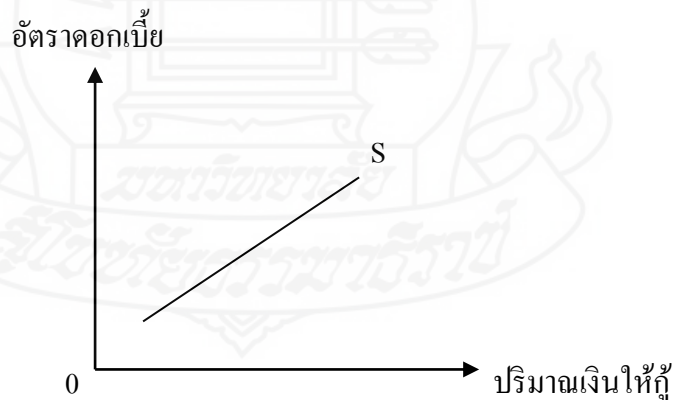
ในด้านอุปสงค์ต่อเงินกู้ที่สำคัญได้แก่ การลงทุน และการถือเงินไว้เฉยๆ ซึ่งการถือเงินชนิดนี้อาจจะมีค่าเป็นลบ โดยทั่วไปแล้วผู้ซอกู้มักจะพอใจในอัตราดอกเบี้ยที่ต่ำ ดังนั้นเส้นอุปสงค์ต่อเงินกู้จะลาดลงจากซ้ายมาขวา เมื่อกำหนดให้แกนตั้งแสดงอัตราดอกเบี้ย และแกนนอนแสดงจำนวนที่ขอกู้ แสดงว่า ณ ระดับอัตราดอกเบี้ยสูง ความต้องการเงินกู้จะมีน้อย และ

เมื่ออัตราดอกเบี้ยลดต่ำลง ความต้องการเงินกู้จะมีมาก ซึ่งสามารถแสดงเส้นอุปสงค์ต่อเงินกู้ได้ในภาพที่ 2.1

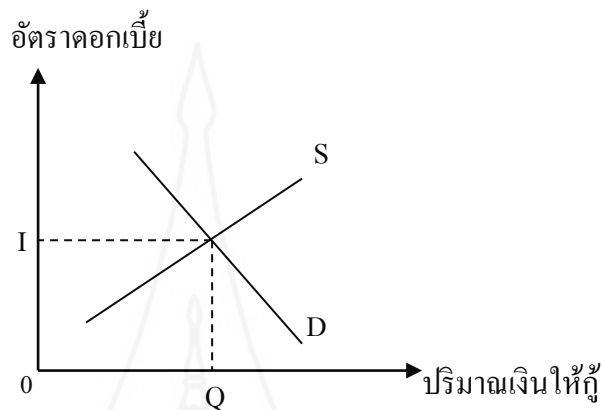
ภาพที่ 2.1 ลักษณะของเส้นอุปสงค์ต่อเงินกู้

ส่วนทางด้านอุปทานของเงินให้นั้น หมายถึง เงินให้กู้ทั้งหมดในระยะเวลาใดเวลาหนึ่งแก่ผู้บริโภค รัฐบาล และองค์กรธุรกิจ ปกติถ้าอัตราดอกเบี้ยต่ำ ความต้องการให้กู้จะมีน้อย และถ้าอัตราดอกเบี้ยสูง ความต้องการให้กู้จะมีมาก เส้นอุปทานของเงินให้กู้จะมีลักษณะลาดลงจากขวาซ้าย คล้ายกับเส้นอุปทานของสินค้าและบริการ ดังภาพที่ 2.2 โดยกำหนดให้แกนตั้งแสดงอัตราดอกเบี้ย และแกนนอนแสดงอุปทานของเงินให้กู้

ภาพที่ 2.2 ลักษณะของเส้นอุปทานของเงินให้กู้

อุปสงค์และอุปทานของเงินให้กู้ยืมจะเป็นตัวกำหนดระดับอัตราดอกเบี้ยดุลยภาพ โดยจะเกิดขึ้น ณ จุดตัดกันของเส้นอุปสงค์ต่อเงินกู้และอุปทานของเงินให้กู้ และอัตราดอกเบี้ยจะเป็นอัตราที่เหมาะสมที่เกิดจากการให้กู้ในช่วงระยะเวลาหนึ่ง ซึ่ง ณ จุดนี้ จะแสดงถึงปริมาณอุปสงค์เท่ากับปริมาณอุปทาน ดังแสดงได้ในภาพที่ 2.3

ภาพที่ 2.3 การกำหนดอัตราดอกเบี้ยดุลยภาพของการให้กู้

แต่อย่างไรก็ตาม อัตราดอกเบี้ยดุลยภาพในตลาดแต่ละแห่งอาจมีความแตกต่างกัน เช่น สภาพการแข่งขัน ลักษณะของอุปทานเงินให้กู้ และระยะเวลาในการให้กู้ไม่เท่ากัน เป็นต้น ดังนั้นอัตราดอกเบี้ยดุลยภาพของแต่ละประเภทการกู้ อาจแตกต่างกัน และมีได้หลายอัตรา ซึ่งอัตราดอกเบี้ยในตลาดต่างๆ เหล่านี้จะต้องปรับตัวเข้าสู่ดุลยภาพตรงที่อุปทานของเงินให้กู้ และอุปสงค์ต่อเงินกู้ในตลาดนั้นๆ เท่ากันพอดี ถ้ามีอัตราดอกเบี้ยใดที่ผิดไปจากอัตราดอกเบี้ยดุลยภาพดังกล่าว ก็จะมีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านอุปสงค์และอุปทานของเงินกู้จนกระทั่งอัตรานี้กลับเข้าสู่ดุลยภาพ

ทฤษฎีปริมาณเงินให้กู้มีพื้นฐานคล้ายกับทฤษฎีของสำนักคลาสสิก คือ เงินทำหน้าที่ในด้านการเป็นสื่อกลางการแลกเปลี่ยน และถือเงินไว้นั้นก็เพื่อใช้เป็นเครื่องอำนวยความสะดวกในการแลกเปลี่ยน (Facilitate Exchanges) เพราะเงินนั้นเป็นสิ่งที่ไม่มีอรรถประโยชน์ในตัวเองที่จะทำให้เกิดความพึงพอใจแก่ผู้เป็นเจ้าของ จึงไม่มีใครเลยที่มีความต้องการอย่างแท้จริงที่จะถือเงินเอาไว้ แต่ที่ต้องถือไว้นั้นก็ด้วยความจำเป็น (สุภฤกษ์ ศรีเนตร, 2538) แต่ได้มีการนำตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความเป็นจริงของระบบเศรษฐกิจมาประกอบการวิเคราะห์ นอกจากนี้ยังมีความเห็นว่า อัตราดอกเบี้ยโดยแท้จริงแล้วไม่ได้จ่ายเพื่อการออม แต่เป็นการจ่ายสำหรับการให้กู้ไม่ว่าแหล่งเงินกู้นั้นจะมาจากไหน และกู้ไปเพื่อจุดประสงค์อะไร ดังนั้นอัตราดอกเบี้ยจึงถูก

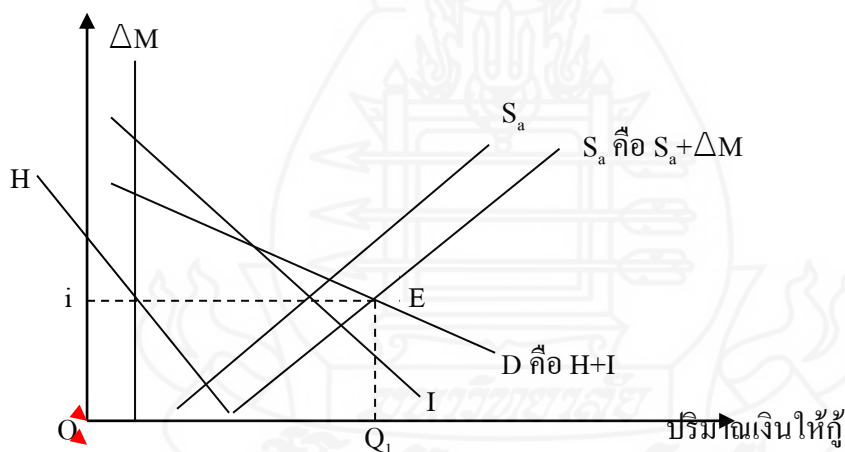
กำหนดโดยอุปทานของเงินให้กู้ (Supply of Loanable Fund) กับอุปสงค์ของเงินขอกู้ (Demand for Loanable Fund) (วเรศ อุปปาทิก, 2544 : 96 – 98)

อุปทานของเงินให้กู้มีแหล่งที่มา 2 แหล่งด้วยกัน ได้แก่ เงินออม (Saving - S_a) และการเพิ่มขึ้นของปริมาณเงิน (Money Supply - ΔM) อันได้แก่การขยายสินเชื่อของระบบธนาคารพาณิชย์ที่เข้าไปสู่ในตลาดสินเชื่อ ดังนั้นการวิเคราะห์ของทฤษฎีนี้จึงเป็นลักษณะของการไหลของสินเชื่อ

ในส่วนด้านอุปสงค์ของเงินขอกู้ที่สำคัญได้แก่ การลงทุน และการถือเงินไว้ในมือ (Hoarding-H) การถือเงินชนิดนี้อาจจะมีค่าเป็นลบ ซึ่งเรียกว่า Dishoarding อันเกิดจากประชาชนนำเอาเงินที่ถือไว้ในมือในรอบปีที่ผ่านมาออกมาเป็นเงินทุนพร้อมที่จะให้กู้ หรือเกิดจากประชาชนลดสัดส่วนของการถือเงินที่เป็นเงินสด อันมีผลทำให้เงินทุนเพื่อการลงทุนเพิ่มขึ้น ดังนั้นทฤษฎีปริมาณเงินให้กู้จึงแสดงได้ดังสมการต่อไปนี้

$$S_a + \Delta M = H + I \dots \dots \dots (2.1)$$

อัตราดอกเบี้ย

ภาพที่ 2.4 ทฤษฎีปริมาณเงินให้กู้

ที่มา: วเรศ อุปปาทิก (2544 : 97) เศรษฐศาสตร์การเงินและการธนาคาร กรุงเทพมหานคร
โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

จากภาพที่ 2.4 เส้น H ทอดลงจากซ้ายไปขวา แสดงถึงการถือเงินสดอยู่ในมือนั้นมีค่าเสียโอกาสในตัวของมัน ถ้าหากอัตราดอกเบี้ยสูงขึ้นถึงระดับหนึ่ง ค่าของ H จะติดลบซึ่ง

เรียกว่า dishoarding เส้น I แสดงถึงความต้องการเงินทุนเพื่อการลงทุน ในกรณีที่อัตราดอกเบี้ยสูง ปริมาณความต้องการเงินทุนจะน้อย และอัตราดอกเบี้ยต่ำลง ความต้องการเงินลงทุนจะเพิ่มขึ้น ดังนั้นเส้น I จึงเป็นเส้นทอดลงจากซ้ายไปขวา ดังนั้นเส้นอุปสงค์ของเงินกู้รวม (Total Demand for Loanable Fund-D) จึงเป็นเส้นทอดลงจากซ้ายไปขวาเช่นเดียวกัน

ส่วนเส้น ΔM จะมีความชันมากหรือน้อยเท่าไรนั้นขึ้นอยู่กับ Money Supply Function กับนโยบายการเงินของระบบเศรษฐกิจในระบบเศรษฐกิจหนึ่ง ซึ่งนโยบายการเงินและอุปทานของเงินตอบสนองอัตราดอกเบี้ยในเชิงบวก เส้น ΔM จะทอดขึ้นจากซ้ายไปขวา แต่ถ้าเป็นกรณีอื่นแล้ว อัตราดอกเบี้ยจะไม่มีผลต่อเส้น ΔM ดังที่แสดงไว้ในภาพที่ 2.4 ส่วนเส้นเงินออม S_a มีความสัมพันธ์ต่ออัตราดอกเบี้ยในเชิงบวก ดังนั้นเส้น S_a จึงทอดขึ้นจากซ้ายไปขวา อันมีผลทำให้เส้นอุปทานของเงินให้กู้ทั้งหมด (Total of Loanable Fund-S) เป็นเส้นทอดขึ้นจากซ้ายไปขวาด้วย ดังนั้นอัตราดอกเบี้ยจึงถูกกำหนดโดยจุดตัดของเส้น S และ D ดังในภาพที่ 2.4 อัตราดอกเบี้ยดุลยภาพคือ O_i และปริมาณเงินกู้ดุลยภาพคือ OQ_1

ทฤษฎีปริมาณเงินให้กู้ดังที่อธิบายมาแล้วข้างต้นยังมีใช้ทฤษฎีการอธิบายระบบเศรษฐกิจโดยรวม เพียงแต่เป็นทฤษฎีที่ช่วยอธิบายในส่วนของการตลาดสินเชื่อเท่านั้น ดังนั้นเพื่อจะทำให้ทฤษฎีปริมาณเงินให้กู้มีความเป็นจริง (Realistic) จำเป็นต้องขยายอุปสงค์ของเงินกู้ ซึ่งส่วนใหญ่มีไว้เพื่อการลงทุนเท่านั้น แต่ยังเพื่อการบริโภคและการกู้ยืมของรัฐบาล โดยเฉพาะอย่างยิ่งการกู้ยืมของรัฐบาลมีผลกระทบต่ออัตราดอกเบี้ยมีใช้น้อย การกู้ยืมเพื่อการลงทุนของธุรกิจส่วนหนึ่งเป็นการกู้เพื่อสร้างที่พักอาศัยด้วยการจำนอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสหรัฐอเมริกา ดังนั้นทฤษฎีปริมาณเงินให้กู้ในด้านอุปสงค์ของเงินกู้นั้นจำเป็นต้องคำนึงถึงการกู้ของรัฐบาล (B_g) ของผู้บริโภค (B_c) ของธุรกิจ (B_b) เพื่อที่พักอาศัย (B_h) และเพื่อการเก็งกำไร (B_s) ดังนั้นจึงทำให้สมการทฤษฎีปริมาณเงินให้กู้ปรับปรุงให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นได้ดังนี้

$$S_a + \Delta M = H + I + (B_g) + (B_c) + (B_b) + (B_h) + (B_s) \dots\dots\dots(2.2)$$

จากสมการ (2.2) ข้างต้นนี้ ทำให้อุปสงค์ของเงินทุนครอบคลุมทั่วภาคเศรษฐกิจทุกภาค อันทำให้ทฤษฎีปริมาณเงินให้กู้มีความถูกต้องใกล้เคียงความเป็นจริงมากขึ้น

2. ทฤษฎีแห่งการแสวงหากำไรสูงสุด

ทฤษฎีนี้มีความเห็นว่า การศึกษาระดับจุลภาคของธนาคารพาณิชย์ ซึ่งเป็นหน่วยเศรษฐกิจที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อแสวงหากำไรสูงสุด (Maximize Profit) เช่นเดียวกับธุรกิจอื่นๆ ซึ่งการถือสินทรัพย์และหนี้สินที่เหมาะสมเพื่อให้ได้กำไรสูงสุดนั้นจะอยู่ภายใต้เงื่อนไขต่างๆ เช่น สินทรัพย์ที่ธนาคารพาณิชย์ถืออยู่ สินทรัพย์เหล่านี้สามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภทคือ (วเรศ อุปปาดิก, 2533 : 161-162)

1. สินทรัพย์ที่ก่อให้เกิดรายได้ (Earning Assets) ได้แก่ เงินให้กู้ยืม และการลงทุนในหลักทรัพย์ประเภทต่างๆ
2. สินทรัพย์ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (Non - earning Assets) ได้แก่ เงินสดสำรองตามกฎหมาย และเงินสดสำรองส่วนเกิน โดยธนาคารพาณิชย์จะพยายามดำรงเงินสดสำรองให้ได้ตามที่กฎหมายกำหนดไว้เท่านั้น ซึ่งจะมีเงินสดสำรองส่วนเกินอยู่เพียงเล็กน้อย

การศึกษาพฤติกรรมในการจัดสรรสินทรัพย์ของธนาคารนั้นมักมีข้อสมมติที่ว่า ธนาคารพาณิชย์จะต้องมีการปรับตัวในการถือครองสินทรัพย์ และหนี้สินให้มีความเหมาะสมอยู่ตลอดเวลา เพื่อให้สอดคล้องกับภาวะการณ์ทางการเงินที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา เช่น การเปลี่ยนแปลงของอัตราดอกเบี้ย อุปสงค์ของเงินกู้ และการใช้นโยบายการเงินของธนาคารกลาง เป็นต้น ในกรณีที่ธนาคารกลางใช้มาตรการทางการเงินต่างๆ เช่น การซื้อพันธบัตรในตลาดซื้อคืน การลดอัตราเงินสดสำรองตามกฎหมาย และการลดอัตราดอกเบี้ยมาตรฐาน ซึ่งจะส่งผลทำให้ปริมาณเงินสดสำรองทั้งหมดของธนาคารพาณิชย์เพิ่มขึ้น ซึ่งมีผลทำให้ธนาคารพาณิชย์ขยายการให้สินเชื่อเพิ่มขึ้น และนอกจากนี้ในการจัดสรรสินทรัพย์ของธนาคารพาณิชย์นั้นยังขึ้นอยู่กับต้นทุนของการให้กู้ และผลตอบแทนของสินทรัพย์นั้นๆ ด้วย ซึ่งก็ถือเป็นการจัดการสินทรัพย์ใหม่เพื่อให้ได้มาซึ่งกำไรสูงสุด ส่วนการจัดการหนี้สินก็เป็นไปในทำนองเดียวกัน เพื่อให้มีความเข้าใจในสภาพ และฐานะการดำเนินงานของธนาคารได้ดียิ่งขึ้น สามารถพิจารณาได้จากบัญชีงบดุลของธนาคารพาณิชย์ เพราะงบดุลจะสามารถแสดงถึงฐานะหนี้สินอันเป็นแหล่งเงินทุนเพื่อใช้ในการดำเนินงาน องค์ประกอบสำคัญของบัญชีงบดุลประกอบด้วย 2 ส่วนคือ (วเรศ อุปปาดิก, 2533 : 162 – 163)

1. ด้านสินทรัพย์ จะแสดงถึงชนิดและมูลค่าของสินทรัพย์ต่างๆ ที่ธุรกิจนั้นมี กรรมสิทธิ์แห่งความเป็นเจ้าของ ตลอดจนสิทธิ์เรียกร้องต่างๆ ที่ธุรกิจนั้นๆ พึ่งมี ซึ่งสามารถแบ่งออกได้ดังนี้

1.1 เงินสด และเงินฝากในธนาคารอื่น (Cash and Deposits with Other Bank)

1.2 เงินลงทุนในหลักทรัพย์ (Investments)

1.3 การให้กู้ยืม การให้เครดิต และการให้ส่วนลด (Loan, Overdraft and Discount)

1.4 สินทรัพย์อื่นๆ

2. ด้านหนี้สิน และทุนแสดงถึงชนิด และปริมาณของสิทธิเรียกร้องของเจ้าหนี้ และ/หรือผู้เป็นเจ้าของกิจการที่มีต่อสินทรัพย์ของธุรกิจ แบ่งออกได้เป็น

2.1 เงินฝาก (Deposits)

2.2 เงินกู้ยืม (Borrowing)

2.3 หนี้สินอื่นๆ (Other Liabilities)

2.4 เงินบัญชีกองทุน (Capital Account)

จากงบดุลของสถาบันการเงินที่เป็นธนาคารพาณิชย์ทางด้านสินทรัพย์ประกอบด้วย รายการที่สำคัญ 4 รายการคือ เงินสดในมือ และเงินฝากในธนาคารอื่นนั้นเป็นรายการที่รวมถึง เงินสดสำรองตามกฎหมายที่ธนาคารแห่งประเทศไทยด้วย ซึ่งเงินในส่วนนี้ธนาคารจะไม่ได้รับ ดอกผลจากการฝากเงิน ทางด้านการให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์นั้นเป็นการให้กู้ในลักษณะ ของเงินเบิกเกินบัญชี เงินให้กู้ และการซื้อลดตั๋วเงิน ซึ่งถือว่าเป็นแหล่งใช้ไปของเงินทุนที่ ธนาคารพาณิชย์ได้รับผลตอบแทนสูง ในขณะที่เดียวกันก็เป็นสินทรัพย์ที่มีความเสี่ยงสูง เช่นเดียวกัน ส่วนเงินลงทุนในหลักทรัพย์ของธนาคารพาณิชย์นั้นเป็นการลงทุนในหลักทรัพย์ ต่างๆ เช่น หลักทรัพย์รัฐบาล หลักทรัพย์ภาคเอกชน ซึ่งโดยทั่วไปธนาคารพาณิชย์จะลงทุนใน หลักทรัพย์รัฐบาลเป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากหลักทรัพย์รัฐบาลมีความเสี่ยงต่อการลงทุนต่ำ

สำหรับด้านหนี้สินและทุนมีรายการสำคัญคือ เงินฝาก ซึ่งประกอบด้วยเงินฝาก กระแสรายวัน เงินฝากออมทรัพย์ และเงินฝากประจำ โดยที่เงินฝากแต่ละประเภทมีอัตราการ หมุนเวียนต่างกัน ยิ่งอัตราการหมุนเวียนมีมากเท่าใดก็จะทำให้เงินฝากนั้นมีผลต่อปริมาณการ สินเชื่อลดลงเท่านั้นในทางลบ อีกรายการหนึ่งก็คือเงินให้กู้ยืมธนาคารพาณิชย์สามารถกู้ยืมจาก สถาบันการเงินอื่นๆ ตลอดจนกู้ยืมเงินจากธนาคารแห่งประเทศไทย และธนาคารใน ต่างประเทศเนื่องจากอัตราดอกเบี้ยในตลาดต่างประเทศมีอัตราต่ำกว่าในประเทศไทย ดังนั้น ธนาคารจึงมักแสวงหาสินเชื่อจากต่างประเทศเพื่อนำเข้ามาขยายเครดิตในประเทศ การกู้ยืมจาก สถาบันการเงินในประเทศ และต่างประเทศจึงมีผลต่อการขยายตัวของสินเชื่อ ส่วนบัญชี เงินกองทุนก็เป็นรายการสำคัญรายการหนึ่ง เนื่องจากเงินกองทุนจะเป็นเงินที่ประกันความ

ปลอดภัยให้แก่ผู้ฝากเงิน ซึ่งในประเทศไทยได้มีการกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ดำรงเงินกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยงตามมาตรฐาน (Bank for International Settlement –BIS) ในอัตราส่วนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 8 ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2537 และตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2539 เป็นต้นไป ได้เพิ่มเป็นไม่ต่ำกว่าร้อยละ 8.5 ดังนั้น ถ้าธนาคารพาณิชย์มีสัดส่วนเงินกองทุนต่อสินทรัพย์สูง ธนาคารพาณิชย์ก็สามารถที่จะปล่อยสินเชื่อที่เป็นสินทรัพย์เสี่ยงได้มากขึ้น ซึ่งรายการทั้งสามรายการทางด้านหนี้สินและทุนนี้ นับเป็นแหล่งเงินทุนที่สำคัญที่มีผลกระทบต่อการให้สินเชื่อธนาคารพาณิชย์ (บัณฑิต นิฉาวร และมาดี วีระกิจพานิช, 2530 : 51 – 52)

3. ทฤษฎีการจัดสรรหลักทรัพย์

แนวความคิดนี้เริ่มต้นโดย Makowitz เมื่อปีพ.ศ. 2501 และหลังจากนั้นก็ได้นำทฤษฎีเศรษฐศาสตร์หลายท่านที่ให้ความสนใจเกี่ยวกับเรื่องนี้ ซึ่งตามทฤษฎีนี้ถือว่าเงินเป็นสินทรัพย์ทางการเงินอีกชนิดหนึ่งที่เอกชนสามารถเลือกถือได้ โดยการเลือกถือสินทรัพย์ต่างๆ ของเอกชนนั้นจะขึ้นอยู่กับผลตอบแทนที่คาดว่าจะได้รับจากสินทรัพย์นั้น เมื่อเทียบกับผลตอบแทนของสินทรัพย์อื่นๆ แต่เขาจะเลือกถือสินทรัพย์เกินกว่าจำนวนความมั่งคั่งทั้งหมดที่เขาถืออยู่ไม่ได้ ดังนั้นการเลือกถือสินทรัพย์ของเอกชนจึงขึ้นอยู่กับสินทรัพย์ทั้งสิ้น ผลตอบแทนจำนวนความมั่งคั่งทั้งหมด และความเสี่ยงเป็นตัวกำหนดในการถือสินทรัพย์ของเอกชน นอกจากนี้ในการเลือกถือสินทรัพย์นี้ยังได้นำแนวความคิดของ Tobin มาอธิบาย ซึ่งแนวความคิดนี้มีความเกี่ยวข้องกับแนวความคิดของเคนส์อยู่บ้าง ซึ่งทัศนะของเคนส์ในเรื่องของการถือเงินมีสิ่งที่สำคัญ 2 ประการ (พิบูล ใ้วสุวรรณ, 2533 : 179) คือ

การออมซึ่งมีผลมาจากความต้องการถือเงินเพื่อการเก็งกำไร ก็คือส่วนที่

นอกเหนือจากการถือเงินเพื่อใช้จ่ายใช้สอยและในยามฉุกเฉิน

1. การจัดสรรเงินออมไปยังทางเลือกของการจัดสรรความมั่งคั่งต่างๆ ที่มีอยู่ในระบบเศรษฐกิจนั้น ซึ่งก็คือการเลือกลงทุนในช่องทางต่างๆ ด้วยมุ่งหวังผลกำไรนั่นเอง

จากทัศนะของเคนส์ ในข้อ 2 นี้มีความเกี่ยวข้องกับแนวความคิดของ Tobin คือ การเลือกจัดสรรบัญชีทุนไปยังหลักทรัพย์ในรูปต่างๆ กันออกไป ซึ่งได้พยายามมองถึงชนิดของสินทรัพย์ที่เลือกลงทุนในทัศนะที่กว้างขวางมากขึ้น และมีบทบาทต่อการเลือกสรรของสังคม และ ณ.จุดนี้แสดงถึงความเกี่ยวพันระหว่างภาคการเงินและภาคการผลิต ซึ่งการเลือกสรรบัญชี

ทุนนั้นต้องขึ้นอยู่กับผลตอบแทนของหลักทรัพย์ กล่าวคือ ถ้าผลตอบแทนของสินทรัพย์เหล่านี้สูง ก็อาจเลือกจัดสรรความมั่งคั่งมากขึ้น

เมื่อหน่วยเศรษฐกิจใดมีเงินออมและเกิดการลงทุน ย่อมแสดงว่าหน่วยเศรษฐกิจนั้นได้เลือกสรรบัญชีทุนแล้ว ซึ่งหน่วยเศรษฐกิจนั้นอาจกู้ยืมเงินจากการออมของบุคคลอื่นมาลงทุน หรือลงทุนเฉพาะเงินออมของตน โดยอาจเลือกลงทุนในสินทรัพย์ที่แท้จริง (Real Asset) ทั้งโดยตรง (Direct Investment) หรือลงทุนโดยทางอ้อม (Indirect Investment) โดยผ่านตัวกลางทางการเงิน (Financial Intermediary)

4. ทฤษฎีอัตราดอกเบี้ยของฟิชเชอร์

ทฤษฎีอัตราดอกเบี้ยของฟิชเชอร์ นักเศรษฐศาสตร์สำนักคลาสสิกได้ให้ความหมายของดอกเบี้ยว่า คือ ค่าตอบแทนแห่งการแลกเปลี่ยนระหว่างสินค้าในปัจจุบัน และสินค้าในอนาคต หรืออาจเรียกอีกอย่างว่า ความพึงใจแห่งเวลา (Time Preference) สำหรับแนวความคิดของทฤษฎีนี้มีอยู่ว่า หากผู้กู้คาดว่าระดับราคาสินค้าในอนาคตจะเพิ่มขึ้น หรือเกิดภาวะเงินเฟ้อ อัตราดอกเบี้ยที่คิดกับผู้กู้ได้มีการบวกเพิ่มขึ้น เพื่อเป็นการชดเชยค่าของเงินในอนาคตที่จะลดลง ซึ่งเรียกค่าบวกที่เพิ่มขึ้นว่า Premium of Inflation ในขณะเดียวกันผู้ขอกู้ก็ยอมจ่ายอัตราดอกเบี้ยในอัตราที่สูงขึ้นดังกล่าว เนื่องจากเห็นว่าค่าของเงินที่เขาจะต้องจ่ายคืนในอนาคตจะมีค่าลดลง จากลักษณะการคิดอัตราดอกเบี้ยดังกล่าวทำให้พอแยกได้ว่า อัตราดอกเบี้ยที่แท้จริง (Real Interest Rate) และอัตราเงินเฟ้อที่คาดว่าจะเกิดขึ้น (Expected Inflation Rate) ดังนั้นอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริงจึงได้จากการนำอัตราดอกเบี้ยที่เป็นตัวเงินหักด้วยอัตราเงินเฟ้อ (วรศ อุปปาดิก , 2544 : 95)

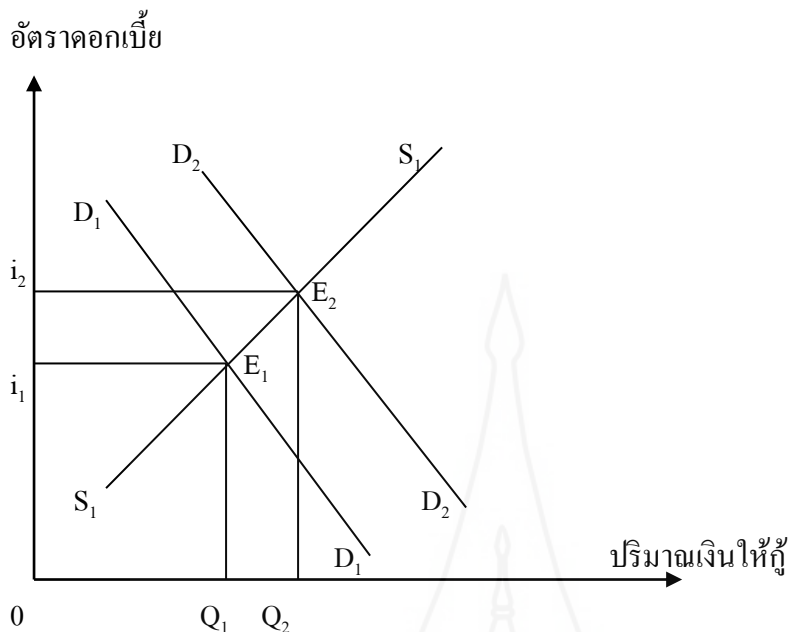
จากพฤติกรรมที่กำหนดอัตราดอกเบี้ยของผู้ให้กู้ดังกล่าวทำให้ ฟิชเชอร์สรุปความสัมพันธ์ระหว่างอัตราดอกเบี้ยและระดับราคาคือ อัตราดอกเบี้ยจะมีแนวโน้มปรับตัวสูงขึ้น เมื่อระดับราคาสินค้าลดลง ทั้งนี้สถานการณ์เช่นนี้จะเกิดขึ้นหากทั้งผู้กู้และผู้ให้กู้คาดการณ์เกี่ยวกับสถานการณ์ในอนาคตได้ถูกต้อง แต่เนื่องจากในความเป็นจริงทั้งผู้กู้และผู้ให้กู้ต่างไม่สามารถคาดการณ์การเปลี่ยนแปลงระดับราคาในอนาคตได้อย่างถูกต้อง ดังนั้นในระยะสั้นการปรับตัวของอัตราดอกเบี้ยกับระดับราคาอาจจะไม่เป็นไปตามข้อสรุปข้างต้น

5. ทฤษฎีการกำหนดขึ้นเป็นอัตราดอกเบี้ยดุลยภาพ

การศึกษาถึงเรื่องอัตราดอกเบี้ยและราคาของหลักทรัพย์ ซึ่งเป็นเรื่องที่มีความหมายสำคัญเกี่ยวกับการจัดสรรทรัพยากรทั้งระบบเศรษฐกิจและภาคการเงิน อันมีผลต่อมาตรฐานการครองชีพของประชาชนในชนบท ทฤษฎีซึ่งอธิบายถึงการกำหนดขึ้นเป็นอัตราดอกเบี้ยดุลยภาพที่สำคัญมีอยู่ 2 ทฤษฎีดังต่อไปนี้

5.1 ทฤษฎีอัตราดอกเบี้ยของคลาสสิก (Classic Theory)

ทฤษฎีอัตราดอกเบี้ยของคลาสสิก เป็นทฤษฎีที่เรียบง่ายกว่าทฤษฎีอื่นๆ อัตราดอกเบี้ยดุลยภาพถูกกำหนดโดยอุปทานของเงินทุน ได้แก่ อุปทานของเงินออมในระบบเศรษฐกิจ ซึ่งมีความสัมพันธ์กับอัตราดอกเบี้ยโดยตรง กล่าวคือเมื่ออัตราดอกเบี้ยสูงขึ้นอุปทานของเงินออมจะมากขึ้น และถ้าอัตราดอกเบี้ยลดลง อุปทานของเงินทุนก็จะลดลง ดังนั้น เส้นอุปทานของเงินทุนจะทอดขึ้นจากซ้ายไปขวา เช่นเดียวกับเส้นอุปทานของสินค้าและบริการอื่นๆ และ อุปสงค์เงินทุนซึ่งเป็นการต้องการลงทุนของภาคธุรกิจ อุปสงค์ของเงินทุนมีความสัมพันธ์กับอัตราดอกเบี้ยในทางตรงกันข้าม กล่าวคือถ้าอัตราดอกเบี้ยสูงขึ้น ปริมาณความต้องการลงทุนจะลดลง และเมื่ออัตราดอกเบี้ยลดลง ปริมาณความต้องการลงทุนจะเพิ่มมากขึ้น ถ้าให้ข้อสมมติฐานที่ว่าไม่มีส่วนร่ำรวยเหลือของเงินออม (Hoarding) และในขณะเดียวกันไม่มีแหล่งเงินแหล่งอื่นนอกเหนือจากเงินออมของผู้ออม และไม่มีการสร้างเงินของระบบธนาคารพาณิชย์ (วเรศ อุปปาดิก, 2544 : 95 – 96)

ภาพ 2.5 อัตราดอกเบี้ยดุลยภาพของสำนักคลาสสิก

ที่มา: วเรศ อุปปาดิก (2544 : 96) เศรษฐศาสตร์การเงินและการธนาคาร กรุงเทพมหานคร
โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

จากภาพที่ 2.5 แกนตั้งแทนอัตราดอกเบี้ย แกนนอนแทนปริมาณเงิน เส้น D_1D_2 เป็นเส้นความต้องการเงินลงทุนของภาคธุรกิจ และเส้น S_1S_2 นั้นเป็นเส้นเงินออมของระบบเศรษฐกิจ ดังนั้นอัตราดอกเบี้ยดุลยภาพเกิดจากจุดตัดของเส้น D_1D_2 กับเส้น S_1S_2 ดังนั้นอัตราดอกเบี้ยดุลยภาพจึงเป็น Oi_1 และปริมาณเงินกู้ดุลยภาพคือ OQ_1 และถ้าในระบบเศรษฐกิจภาคธุรกิจเกิดมีการผลิตสินค้าและบริการใหม่ๆ (new innovation) จะมีผลทำให้เส้นอุปสงค์ของเงินทุนเคลื่อนจากเส้น D_1D_2 ไปเป็นเส้น D_2D_2 แล้วอัตราดอกเบี้ยดุลยภาพใหม่จะสูงขึ้นเป็น Oi_2 และปริมาณเงินทุนให้กู้จะเท่ากับ OQ_2

อย่างไรก็ตาม ทฤษฎีอัตราดอกเบี้ยของสำนักคลาสสิกนี้ไม่เป็นที่ยอมรับในปัจจุบัน เพราะทฤษฎีนี้มีข้อจำกัดมากเกินไป เช่น เศรษฐกิจต้องมีการจ้างงานเต็มที่ ดังนั้นปริมาณผลผลิตในระบบเศรษฐกิจจะคงที่ อัตราการหมุนเวียนของเงิน (Velocity of money: V) คงที่และความต้องการถือเงินของบุคคลมีไว้เพื่อการใช้จ่ายประจำวัน (สุกัญญา ตันชนวัฒน์ และอัมรินทร์ พงศ์ ฉัตราคม และวรณี จิเจริญ และอดิ ไทยานันท์, 2552 : 280)

5.2 ทฤษฎีความพึงพอใจในสภาพคล่อง (Liquidity Preference Theory)

อุปสงค์ของเงินหรือความต้องการถือเงินของประชาชน หมายถึง ปริมาณทั้งหมดในรูปเงินสดและเงินฝากกระแสรายวันที่ประชาชนต้องการถือเอาไว้ในมือ ซึ่งการที่คนเราจะถือเงินเอาไว้เฉยๆ นั้น จะต้องมิสาเหตุหรือแรงจูงใจที่อาจแตกต่างกันไป ดังนั้นนักเศรษฐศาสตร์หลายท่านจึงได้พยายามให้เหตุผลของการที่คนเราต้องการถือเงินไว้อย่างกว้างขวาง แต่เหตุผลที่เป็นที่ยอมรับกันมากที่สุด คือ ทฤษฎีของจอห์น เมนาร์ด เคนส์ (John Maynard Keynes) (สินีนาฏ สุกรณ์ไพบุลย์, 2541 : 21)

ทฤษฎีความพึงพอใจในสภาพคล่องนั้นเป็นทฤษฎีของ จอห์น เมนาร์ด เคนส์ ซึ่งอธิบายว่า อัตราดอกเบี้ยดุลยภาพในตลาดนั้นถูกกำหนดขึ้นจากเส้นความต้องการถือเงิน (Demand for Money) ตัดกับเส้นอุปทานของเงิน (Supply of Money) (วรศ อุปาทิก, 2544 : 98 – 100)

ในด้านความต้องการถือเงินนั้น เคนส์แบ่งออกเป็น 3 ประเภทด้วยกันได้แก่

1. ความต้องการถือเงินเพื่อใช้จ่ายใช้สอย (Transaction Demand) ความต้องการลักษณะนี้ได้แก่ บุคคลใดบุคคลหนึ่งมีความจำเป็นในการถือเงินเพื่อซื้อสินค้าและบริการ เพื่อการดำรงชีพในแต่ละวัน เช่น ซื้ออาหาร เสื้อผ้า และยารักษาโรค นอกจากนี้ยังรวมถึงการถือเงินของภาคธุรกิจในการดำเนินธุรกิจประจำวันอีกด้วย ดังนั้นความต้องการถือเงินลักษณะนี้ตัวกำหนดที่สำคัญก็คือ รายได้ นอกจากนี้อัตราดอกเบี้ยในระดับสูงๆอาจจะมีผลกระทบต่อความต้องการถือเงินประเภทนี้ในลักษณะความสัมพันธ์ที่ผกผันกัน

2. ความต้องการถือเงินไว้ใช้ในยามฉุกเฉิน (Precautionary Demand) ความต้องการถือเงินไว้ใช้ในยามฉุกเฉิน เกิดจากความไม่แน่นอนของรายรับและรายจ่ายในอนาคต ดังนั้นจึงมีความสัมพันธ์โดยตรงกับรายได้ และผกผันกับอัตราดอกเบี้ย แต่อย่างไรก็ตามการถือเงินประเภทนี้อาจไม่ได้ใช้ก็ได้ ดังนั้นจึงมีความไหวตัว (Sensitive) ต่ออัตราดอกเบี้ยไวกว่าความต้องการถือเงินประเภทใช้จ่ายใช้สอย

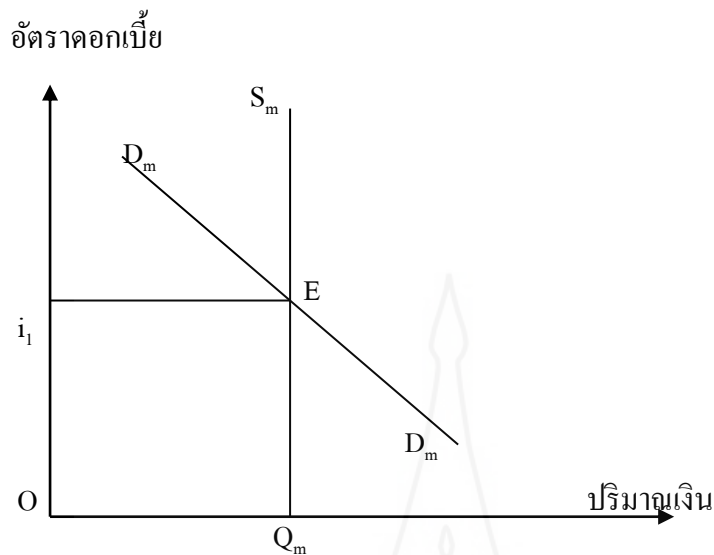
3. ความต้องการถือเงินไว้เพื่อเก็งกำไร (Speculative Demand) ความต้องการถือเงินประเภทใช้จ่ายใช้สอยและการถือเงินไว้ใช้ยามจำเป็น ไม่มีส่วนขัดแย้งกับแนวคิดของคลาสสิกแต่อย่างใด ความต้องการถือเงินชนิดเพื่อใช้จ่ายใช้สอยนั้น เงินทำหน้าที่เพียงเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนเท่านั้น ส่วนความต้องการถือเงินไว้เพื่อเก็งกำไรของเคนส์ ซึ่งเป็นแนวคิดที่แตกต่างไปจากของสำนักคลาสสิกเป็นอย่างมาก ทั้งนี้โดยสำนักคลาสสิกมีความเชื่อว่า บุคคล

ใดบุคคลหนึ่งจะไม่ถือเงินไว้เกินความจำเป็นในการจับจ่ายใช้สอย (รวมทั้งถือไว้ใช้ยามฉุกเฉินด้วย) ถ้ามีเช่นนั้นแล้วจะสูญเสียดอกผลที่ควรจะได้ เช่น การลงทุนในการซื้อหลักทรัพย์ เหตุผลจึงมีอยู่ว่า แม้อัตราดอกเบี้ยจะต่ำเพียงใดก็ตาม การที่ได้มีผลตอบแทนบ้างก็ยิ่งดีกว่าไม่ได้อะไรเสียเลย เคนส์ชี้ให้เห็นว่า การซื้อหลักทรัพย์ก็จะต้องเป็นการคาดคะเนว่า อัตราดอกเบี้ยจะไม่สูงขึ้นในช่วงที่เขาถือหลักทรัพย์อยู่ ถ้าในกรณีที่เขาเชื่อว่าอัตราดอกเบี้ยในอนาคตจะสูงขึ้นแล้ว จะเป็นการฉลาดที่เขาถือเงินตราแทนการถือสินทรัพย์ในรูปของหลักทรัพย์ ถ้าหากว่าอัตราดอกเบี้ยในอนาคตเป็นสิ่งที่รู้และแน่นอน ก็จะไม่มีการถือเงินไว้เพื่อเก็งกำไร และแนวคิดเกี่ยวกับความต้องการถือเงินของเคนส์ก็จะไม่มีความขัดแย้งกับแนวคิดของสำนักคลาสสิกแต่ประการใด

ความต้องการถือเงินเพื่อการเก็งกำไรนี้มีความสัมพันธ์กับอัตราดอกเบี้ยอย่างผกผัน กล่าวคือ ถ้าอัตราดอกเบี้ยสูงขึ้นความต้องการถือเงินประเภทนี้จะลดลง แต่ถ้าอัตราดอกเบี้ยลดลงความต้องการถือเงินประเภทนี้จะสูงขึ้น

สำหรับอุปทานของเงิน ซึ่งประกอบด้วยธนบัตร เหรียญกษาปณ์ และเงินฝาก กระแสรายวันที่จ่ายคืนเมื่อทวงถามของระบบธนาคารพาณิชย์ อุปทานของเงินนี้ธนาคารกลางสามารถควบคุมได้โดยการใช้นโยบายการเงินที่เหมาะสม

ดังนั้น คุณภาพของอัตราดอกเบี้ยจึงถูกกำหนดขึ้นโดยเส้นความต้องการถือเงินทั้ง 3 ประเภทกับเส้นอุปทานของเงิน ดังภาพที่ 2.6

ภาพที่ 2.6 อัตราดอกเบี้ยดุลยภาพโดยทฤษฎีความพึงพอใจสภาพคล่อง

ที่มา: วเรศ อุปปาดิก (2544 : 100) เศรษฐศาสตร์การเงินและการธนาคาร กรุงเทพมหานคร
โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

จากภาพที่ 2.6 แกนตั้งแทนอัตราดอกเบี้ย แกนนอนแทนปริมาณเงิน เส้น S_m เป็นเส้นอุปทานของเงิน และเส้น D_m เป็นเส้นอุปสงค์รวม หรือความต้องการถือเงินทั้ง 3 ประเภท ดังนั้นอัตราดอกเบี้ยจึงถูกกำหนดโดยเส้น D_m ตัดกับเส้น S_m ที่จุด E อัตราดอกเบี้ยดุลยภาพคือ Oi_1 และปริมาณเงินดุลยภาพคือ OQ_m

ทฤษฎีความพึงพอใจในสภาพคล่องมีลักษณะเป็น Stock Concept คือปริมาณเงินที่มีอยู่ในขณะใดขณะหนึ่ง ซึ่งต่างกับทฤษฎีปริมาณเงินให้ภูมิลักษณะเป็น Flow Concept

อย่างไรก็ตาม มีนักเศรษฐศาสตร์บางท่านมีความเห็นว่า ทฤษฎีทั้งสองเป็นการอธิบายเรื่องเดียวกันแต่ใช้วิธีวิเคราะห์ที่แตกต่างกัน ดังเช่น S.C. Tsiang ถึงกับมีความเห็นว่าทั้งสองทฤษฎีสามารถผสมผสานเข้าด้วยกันได้เป็นอย่างดี

ดังนั้นดุลยภาพของอัตราดอกเบี้ยจึงถูกกำหนดขึ้นโดยเส้นความต้องการถือเงินทั้ง 3 ประเภทกับเส้นอุปทานของเงิน

สำหรับการศึกษาในครั้งนี้ เนื่องจากปริมาณการปล่อยสินเชื่อของธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย จะขึ้นอยู่กับสินทรัพย์และหนี้สิน เนื่องจากธนาคารต้องรักษาสินทรัพย์และหนี้สินให้มีความเหมาะสมอยู่ตลอดเวลา จึงสอดคล้องกับ

ทฤษฎีแห่งการแสวงหากำไรสูงสุด จึงใช้ทฤษฎีนี้เป็นหลักในการศึกษา และยังได้นำแนวคิดทฤษฎีอื่นๆที่เกี่ยวข้อง เช่น ทฤษฎีการจัดสรรหลักทรัพย์ (Portfolio Management Theory Approach) ทฤษฎีความพึงพอใจในสภาพคล่อง มาปรับเสริมใช้ในการศึกษานี้ด้วย

6. ตลาดการเงิน

ความหมายของตลาดการเงิน

ตลาดการเงิน (Financial Market) หมายถึง ตลาดที่อำนวยความสะดวกในการโอนหรือเปลี่ยนมือของหลักทรัพย์ทางการเงินจากหน่วยเศรษฐกิจหนึ่งไปยังหน่วยเศรษฐกิจอีกหน่วยหนึ่ง และหลักทรัพย์ทางการเงินนั้นอาจจะออกโดยหน่วยธุรกิจ สถาบันการเงินหรือรัฐบาล เพื่อเป็นการจัดสรรเงินทุนจากหน่วยเศรษฐกิจที่เกินดุลไปสู่หน่วยเศรษฐกิจที่ขาดดุล (มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, 2552) ทั้งนี้ตลาดการเงินแบ่งตามลักษณะของสินเชื่อกับวัตถุประสงค์ของสินเชื่อได้เป็น 2 ตลาด คือ

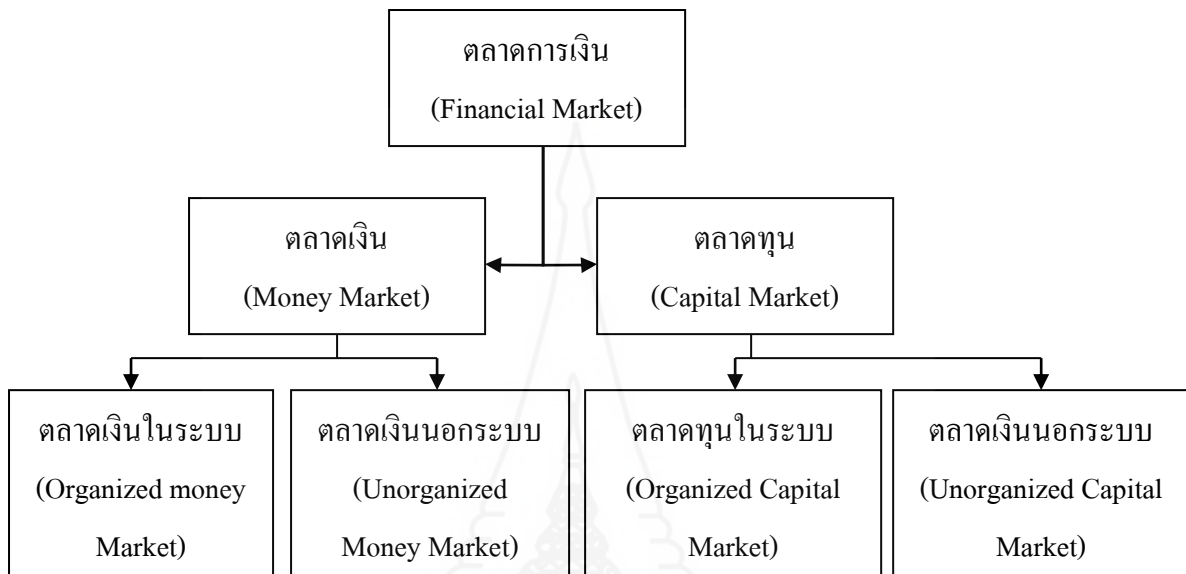
6.1 ตลาดเงิน (Money Market) คือตลาดที่มีการระดมเงินจากประชาชนและการให้สินเชื่อระยะสั้นไม่เกิน 1 ปี ทั้งแก่ภาครัฐและเอกชน ซึ่งรวมถึงนิติบุคคลและบุคคลธรรมดา รวมทั้งการซื้อขายหลักทรัพย์ทางการเงินที่มีอายุการไถ่ถอนระยะสั้น เช่น ตั๋วแลกเงิน ตั๋วสัญญาใช้เงิน และตั๋วเงินคลัง และตลาดเงินยังแบ่งได้ เป็น 2 ระดับ

6.1.1 ตลาดเงินในระบบ ซึ่งประกอบด้วยสถาบันการเงินที่มีการจัดตั้งขึ้นตามกฎหมาย สถาบันหลักของตลาดเงินในระบบได้แก่ ธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุน และธนาคารกลาง โดยมีกิจกรรมที่สำคัญได้แก่ การกู้ยืมระหว่างธนาคารด้วยกันเอง (Inter-bank Loan) การกู้โดยตรง (Loan) การกู้เบิกเกินบัญชี (Overdraft Loan) โดยมีหลักทรัพย์ค้ำประกัน การกู้โดยขายตราสารทางการเงิน ตั๋วเงินคลัง ตั๋วสัญญาใช้เงิน ตราสารการค้า ตลอดจนตราสารที่ธนาคารรับรอง

6.1.2 ตลาดเงินนอกระบบ เป็นแหล่งที่มีการกู้ยืมโดยไม่มีกฎหมายรองรับกิจกรรมที่มักจะพบในตลาดเงินนอกระบบนี้ ได้แก่ การกู้ยืมกันในหมู่ญาติมิตร เพื่อนพ้องน้องพี่ การเล่นแชร์ เป็นต้น

6.2 ตลาดทุน (Capital Market) คือ ตลาดที่มีการระดมเงินจากประชาชนและการให้สินเชื่อระยะยาว (เกิน 1 ปี) เป็นตลาดที่ระดมเงินทุนได้โดยผ่านการกู้ยืมจากธนาคารและ

สถาบันการเงิน ซึ่งจะระดมเงินทุนจากผู้มีเงินออมในรูปของการรับฝากหรือกู้ยืมเงิน โดยมีผลตอบแทนเป็นการจูงใจคือดอกเบี้ย

ภาพที่ 2.7 โครงสร้างตลาดการเงิน

ที่มา : เอนก เขียรถาวร (2538 : 257) เศรษฐศาสตร์มหภาค 1 กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง

7. ระบบสถาบันการเงินและสถาบันการเงินเฉพาะกิจของประเทศไทย

ในระบบเศรษฐกิจเสรี ระบบการเงินเป็นกลไกสำคัญยิ่งในการจัดสรรทรัพยากรระหว่างภาคเศรษฐกิจจากผู้ที่มีเงินออมไปยังผู้ที่ต้องการเงินทุน ซึ่งจะก่อให้เกิดการลงทุนการผลิตและการจ้างงาน อันเป็นแรงขับเคลื่อนสำคัญที่ทำให้เศรษฐกิจของประเทศเจริญเติบโตและมีเสถียรภาพ ทั้งนี้ระบบสถาบันการเงินที่มีประสิทธิภาพ จะช่วยส่งเสริมหน้าที่ของระบบการเงินให้สามารถดำเนินไปอย่างราบรื่น ในประเทศไทยสถาบันการเงินมีบทบาทอย่างมากต่อระบบการเงินและระบบเศรษฐกิจ เนื่องจากเป็นผู้รับความเสี่ยงในการปล่อยกู้หรือลงทุนให้กับผู้ฝากเงินและมีภาระต้องคืนเงินฝากตามเงื่อนไขที่กำหนด (สุขมาลย์ ลัดพลี และอรุณศรี เมธิสริยพงศ์ และสภัทร์พร ธรรมภรณ์พิลาศ และนรพรพร เพ็ชรตระกูล, 2552)

ระบบสถาบันการเงินของไทย ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ สถาบันการเงินเอกชน และสถาบันการเงินเฉพาะกิจของรัฐ ซึ่งสถาบันการเงินเอกชนจะดำเนินธุรกิจตามกลไกตลาด ในขณะที่สถาบันการเงินเฉพาะกิจจัดตั้งขึ้นเป็นการเฉพาะเพื่อเป็นกลไกของรัฐบาลในการสนับสนุนส่งเสริมในกรณีที่สถาบันการเงินไม่สามารถตอบสนองความต้องการทางการเงินของผู้ประกอบการและประชาชน ซึ่งต่างก็มีส่วนสนับสนุนการพัฒนาและการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจของประเทศ

สถาบันการเงินของประเทศไทย ประกอบด้วย 5 ประเภท ได้แก่

1. ธนาคารพาณิชย์ ซึ่งเป็นตัวกลางหลักในการระดมเงินฝากจากผู้ฝากเงินเพื่อปล่อยสินเชื่อแก่ภาคครัวเรือนและภาคธุรกิจ ธนาคารพาณิชย์ยังแบ่งออกเป็นธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบ ธนาคารพาณิชย์เพื่อรายย่อย ธนาคารพาณิชย์ที่เป็นบริษัทลูกของธนาคารต่างประเทศ และสาขานานาชาติพาณิชย์ต่างประเทศ

2. บริษัทเงินทุน ซึ่งระดมเงินทุนจากประชาชนในรูปตัวสัญญาใช้เงิน และใช้เงินนั้นในการประกอบธุรกิจเงินทุนเพื่อการพาณิชย์ กิจการเงินเพื่อการพัฒนา กิจการเงินทุนเพื่อจำหน่ายและการบริโภค และกิจการเงินเพื่อการเคหะ

3. บริษัทเครดิตฟองซิเอร์ ซึ่งระดมเงินทุนจากประชาชนในรูปตัวสัญญาใช้เงิน และใช้เงินนั้นเพื่อประกอบการธุรกิจให้กู้ยืมโดยวิธีรับจำนองอสังหาริมทรัพย์ รับซื้ออสังหาริมทรัพย์ตามสัญญาขายฝาก เป็นต้น

4. สถาบันการเงินประเภทให้สินเชื่อรายย่อย (Micro Credits) เช่น สหกรณ์ออมทรัพย์ ไร่รับจำนำ เป็นต้น

5. สถาบันการเงินเฉพาะกิจ ซึ่งมีกฎหมายเฉพาะในการจัดตั้ง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสนองนโยบายในการส่งเสริมและการพัฒนาเฉพาะด้านของรัฐบาล เช่น ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) ธนาคารออมสิน ธนาคารอาคารสงเคราะห์ (ธอส.) ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย (ธสน.) ธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย (ธพว.) ธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย (ธอท.) ทั้งนี้เราสามารถแบ่งประเภทของสถาบันการเงินเฉพาะกิจได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

5.1 สถาบันการเงินเฉพาะกิจที่เป็นตัวกลางทางการเงิน (Financial Intermediaries) ได้แก่ สถาบันการเงินเฉพาะกิจที่เป็นธนาคารและประกอบธุรกิจได้ ทั้งให้บริการเงินฝากและปล่อยสินเชื่อ มีทั้ง 4 ธนาคาร ได้แก่ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) ธนาคารออมสิน ธนาคารอาคารสงเคราะห์ (ธอส.) และธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย (ธอท.)

5.2 สถาบันการเงินเฉพาะกิจที่ไม่ใช่ตัวกลางทางการเงิน (Non-financial Intermediaries) ได้แก่ สถาบันการเงินเฉพาะกิจที่เป็นธนาคารและที่มีใช้ธนาคาร แต่สามารถทำธุรกิจได้เพียงอย่างเดียว กล่าวคือ ไม่สามารถรับฝากเงินจากประชาชนทั่วไปได้ แต่จะทำธุรกิจปล่อยสินเชื่อเท่านั้น ซึ่งมี 2 ธนาคาร ได้แก่ ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย (ธสน.) ธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย (ธพว.) และ 2 บริษัท ได้แก่ บริษัทประกันสินเชื่ออุตสาหกรรมขนาดย่อม (บสย.) และบริษัทตลาดรองสินเชื่อที่อยู่อาศัย (บตท.) ที่ไม่ได้ทำธุรกรรมการปล่อยสินเชื่อ แต่จะทำหน้าที่ในการเป็นผู้ส่งเสริมในการปล่อยสินเชื่อของสถาบันการเงินอื่นๆ

สถาบันการเงินเฉพาะกิจแต่ละแห่งจะมีลูกค้ากลุ่มเป้าหมายของตนเองชัดเจน ทั้งนี้เนื่องจากปรัชญาการออกแบบของแต่ละสถาบันและกฎหมายที่บังคับใช้ เพื่อให้สามารถตอบสนองภาคเศรษฐกิจจริง ดังนั้นจึงสามารถแบ่งกลุ่มลูกค้าของสถาบันการเงินเฉพาะกิจออกเป็น 4 กลุ่ม (กุศล จันทรแสงศรี, 2554) ได้แก่

1. กลุ่มลูกค้าที่เป็นเกษตรกรและลูกค้าที่เป็นรากฐานของประเทศ โดยธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) ธนาคารออมสิน มีบทบาทสำคัญในการให้บริการทางการเงินและบริการอื่นๆ แก่ลูกค้ากลุ่มนี้
2. กลุ่มลูกค้าในภาคอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม โดยสถาบันการเงินเฉพาะกิจที่มีภารกิจให้บริการลูกค้าในกลุ่มนี้ ได้แก่ ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย (ธสน.) ธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย (ธพว.) และบริษัทประกันสินเชื่ออุตสาหกรรมขนาดย่อม (บสย.)
3. กลุ่มลูกค้าอสังหาริมทรัพย์ โดยมีธนาคารอาคารสงเคราะห์ (ธอส.) และบริษัทตลาดรองสินเชื่อที่อยู่อาศัย (บตท.) รับผิดชอบดูแลลูกค้ากลุ่มนี้
4. กลุ่มลูกค้าอื่น ๆ ได้แก่ ธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย (ธอท.) ที่ให้บริการตามหลักศาสนาอิสลาม

อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติการให้บริการลูกค้าของสถาบันการเงินเฉพาะกิจแต่ละแห่งไม่ได้แบ่งแยกตลาดอย่างเด็ดขาด แต่จะเห็นได้ว่ากลุ่มลูกค้าจะเป็นคนละกลุ่มกับลูกค้าของธนาคารพาณิชย์ เนื่องจากลูกค้าส่วนใหญ่ มีรายได้น้อยและไม่ค่อยมีหลักทรัพย์ในการค้ำประกันเงินกู้ รวมทั้งวงเงินกู้แต่ละรายไม่สูงนักหากเทียบกับลูกค้าของธนาคารพาณิชย์

ทั้งนี้บทบาทของสถาบันการเงินเฉพาะกิจ มีความสำคัญมากขึ้นเป็นลำดับต่อระบบสถาบันการเงินนับตั้งแต่ปี 2539 จนถึงปัจจุบัน รัฐบาลทุกยุคทุกสมัยได้ใช้สถาบันการเงินเฉพาะ

กิจเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการสนองนโยบายของรัฐบาลในการจัดสรรสินเชื่อและบริการทางการเงินไปสู่กลุ่มเป้าหมายที่ต้องการ และสถาบันการเงินเฉพาะกิจได้มีบทบาทเพิ่มขึ้นมานับตั้งแต่หลังวิกฤตการณ์การเงินปี 2540 ด้วยเหตุผล 2 ประการ คือ การปิดบริษัทเงินทุนและบริษัทหลักทรัพย์ 56 แห่งในปี 2540 และการใช้กลไกสถาบันการเงินเฉพาะกิจในการตอบสนองนโยบายรัฐบาลที่เรียกว่า นโยบายประชานิยม โดยหลายโครงการภายใต้ นโยบายประชานิยมได้มีการปล่อยสินเชื่อสูงมาก เช่น โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งมีธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) และธนาคารออมสินรับผิดชอบ เป็นต้น ซึ่งการดำเนินการในลักษณะนี้เรียกกันว่า นโยบายกึ่งการคลัง (Quasi-Fiscal Policy) ที่ต้องใช้งบประมาณแผ่นดินชำระหนี้ หรือที่เป็นงบบุคลากรในการดำเนินนโยบายบริหารประเทศ แต่การดำเนินนโยบายดังกล่าวนี้ จะทำให้สถาบันการเงินเฉพาะกิจประสบปัญหาขาดทุนได้ เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่ที่ไม่สามารถใช้บริการสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์จะใช้บริการของสถาบันการเงินเฉพาะกิจ และการปล่อยสินเชื่อแก่ลูกค้ากลุ่มนี้จะใช้ต้นทุนสูง นอกจากนั้น รัฐยังกำหนดอัตราดอกเบี้ยในการปล่อยกู้ไว้ต่ำกว่าอัตราดอกเบี้ยตลาด ด้วยเหตุนี้เองเมื่อสถาบันการเงินเฉพาะกิจขาดทุน รัฐบาลจะต้องเข้ามารับภาระโดยใช้เงินภาษีจากประชาชนชดเชยแก่สถาบันการเงินเฉพาะกิจนั้นๆ (สุพมาลย์ ลัดพลี และอรุณศรี เมธิสริยพงศ์ และสภัทร์พร ธรรมาภรณ์-พิลาศ และนรพรพร เพ็ชรตระกูล, 2552)

8. วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

สันติชัย ชวนสมสุข (2526) ได้ทำการศึกษาอุปทานและอุปสงค์สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ โดยแบ่งเป็นภาคเศรษฐกิจต่างๆ 7 ภาค คือ ภาคเกษตรกรรม เหมืองแร่ การก่อสร้าง และธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ การพาณิชย์กรรม การอุตสาหกรรม การค้าระหว่างประเทศ การบริการและการบริโภค โดยอาศัยข้อมูลรายไตรมาสระหว่างปี พ.ศ. 2514 - 2524 ผลการศึกษาแบบจำลองอุปทานสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์พบว่า ปริมาณเงินสดสำรองของธนาคารพาณิชย์และอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ มีผลกระทบโดยตรงต่ออุปทานของสินเชื่อแก่สาขาเศรษฐกิจต่างๆ เงินกู้ทั้งจากธนาคารพาณิชย์ในประเทศและธนาคารพาณิชย์ในต่างประเทศเป็นแหล่งเงินทุนที่สำคัญของธนาคารพาณิชย์

สำหรับปริมาณเงินให้กู้ของธนาคารพาณิชย์ (Supply of Commercial Bank Loan) ที่ให้แก่ทุกภาคเศรษฐกิจนั้น ขึ้นอยู่กับเงินสดสำรองส่วนเกิน เงินกู้จากธนาคารแห่งประเทศไทย

ไทย และเงินกู้จากต่างประเทศ โดยตัวแปรทุกตัวดังกล่าวจะมีความสัมพันธ์เป็นบวก และมีนัยสำคัญทางสถิติกับปริมาณเงินให้กู้ยืมที่ให้แก่ทุกภาคเศรษฐกิจของธนาคารพาณิชย์ แสดงว่าถ้าธนาคารพาณิชย์มีเงินสดสำรองส่วนเกินมากขึ้น และมีการกู้ยืมจากธนาคารแห่งประเทศไทย และต่างประเทศมากขึ้น จะมีปริมาณเงินให้กู้ยืมแก่ภาคเศรษฐกิจทุกภาคเพิ่มขึ้น

นิตยา ศรีสุทธาชีพ (2532) ได้ศึกษาโครงสร้างสินเชื่อ และปัจจัยที่มีผลต่อการให้สินเชื่อเพื่อการเคหะ : กรณีของธนาคารอาคารสงเคราะห์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาโครงสร้างแนวโน้มของสินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัยของสถาบันการเงินภายในประเทศ ตลอดจนวิเคราะห์ถึงปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการให้สินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัยของธนาคารอาคารสงเคราะห์ ซึ่งถือว่าเป็นธนาคารที่ตั้งขึ้นมาโดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะอย่าง โดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิรายปีของธนาคารอาคารสงเคราะห์ตั้งแต่ปีพ.ศ. 2518 – 2530 อาศัยสมการถดถอยด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด ภายใต้หลักการของ Accommodation Principle ซึ่งเน้นถึงความต้องการกู้ยืม ซึ่งผลการศึกษาสามารถสรุปสมการพยากรณ์ ที่มี R^2 เท่ากับร้อยละ 90 คือ

ขนาดการให้กู้ยืม = $2902.86 + 0.81 \times \text{ปริมาณเงินฝากทั้งหมด} + 2.56 \times \text{ปริมาณเงินกู้ในประเทศ} + 2.64 \times \text{ปริมาณเงินกู้จากต่างประเทศ} + 0.62 \times \text{รายได้เฉลี่ยของผู้กู้ต่อปี}$

และผลการศึกษาพบว่า ธนาคารพาณิชย์เป็นสถาบันการเงินให้สินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัยมีส่วนสูงในตลาดการเงิน รองลงมาได้แก่ ธนาคารอาคารสงเคราะห์ ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการให้สินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัยในประเทศ นอกจากนี้สินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัยมีแนวโน้มสูงขึ้น และคาดว่าจะมีแนวโน้มสูงขึ้นในอนาคตและเงินทุนในการดำเนินงานของธนาคารอาคารสงเคราะห์มาจากหลายแหล่ง เช่น เงินกู้จากต่างประเทศ เงินกู้ในประเทศ รวมทั้งเงินฝาก แต่แหล่งเงินที่สำคัญที่สุดของธนาคารอาคารสงเคราะห์คือ เงินกู้จากต่างประเทศ อีกทั้งธนาคารอาคารสงเคราะห์ดำเนินการในการให้เงินกู้เพื่อที่อยู่อาศัยเพียงอย่างเดียวเท่านั้น และในการวิเคราะห์สินเชื่อเพื่อให้กู้ยืมนั้นธนาคารอาคารสงเคราะห์จะพิจารณาถึงรายได้ของผู้กู้เป็นสำคัญ ถ้ามีรายได้มากก็สามารถกู้ได้มากขึ้น และพบว่าผู้ได้รับการช่วยเหลือจากธนาคารมากที่สุดคือผู้มีรายได้ปานกลางค่อนข้างสูง ฉะนั้นปริมาณเงินให้กู้ขึ้นอยู่กับปริมาณรายได้ ซึ่งเป็นไปตามหลักของ Accommodation Principle

ถันนิจี ผลภายี (2536) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลกระทบต่อปริมาณสินเชื่อสาขาอุตสาหกรรมของธนาคารพาณิชย์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลกระทบต่อปริมาณสินเชื่อสาขาอุตสาหกรรมของธนาคารพาณิชย์ และเพื่อเป็นแนวทางในการคาดคะเนแนวโน้มของสินเชื่อในอนาคต และใช้เป็นแนวทางในการวางแผนและกำหนดนโยบายการ

พัฒนาสาขาอุตสาหกรรมต่อไป ซึ่งการศึกษาได้ทำการศึกษาทั้งสินเชื่ออุตสาหกรรมรวม ในช่วงระหว่างปี 2520 - 2535 และสินเชื่อรายประเภทอุตสาหกรรมในช่วงระหว่างปี 2524 - 2535 ด้วย โดยสร้างสมการ Multiple Regression และใช้วิธี Multiple Least Square เพื่อประมาณค่าสัมประสิทธิ์ของปัจจัยต่างๆ และผลการศึกษายืนยันกำหนดปริมาณสินเชื่อคือ ี้อระดับราคา อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศของแต่ละสาขาอุตสาหกรรม และปริมาณเงินฝาก

จรัสศรี ธิดิเลศเดชา (2534) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการให้สินเชื่อประเภทต่างๆว่าปัจจัยอะไรที่เป็นตัวแปรสำคัญที่มีผลกระทบต่อการตัดสินใจการให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์โดยอาศัยข้อมูลทุติยภูมิในช่วงเวลาระหว่างปี พ.ศ.2515-2532 และแบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ส่วนคือ ศึกษาการให้สินเชื่อรวมของธนาคารพาณิชย์ และการศึกษาการให้สินเชื่อแยกตามประเภทต่างๆ 12 ประเภทคือ สินเชื่อเพื่อการเกษตร สินเชื่อเพื่อการเหมืองแร่ สินเชื่อเพื่อการอุตสาหกรรม สินเชื่อเพื่อการก่อสร้าง สินเชื่อเพื่อธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ สินเชื่อเพื่อการนำเข้า สินเชื่อเพื่อการส่งออก สินเชื่อเพื่อการบริการ และสินเชื่อเพื่อการอุปโภค บริโภค โดยกำหนดแบบจำลองที่ใช้ในการศึกษาดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบจำลองปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการให้สินเชื่อรวมของธนาคารพาณิชย์ในรูปแบบสมการดังนี้

$$LD_T = F(LED_T, BOD_T, BOF_T, (I_L - I_D), CAR_{T-1}, GDP_{T-1}) \dots \dots \dots (2.3)$$

โดยกำหนดให้

LD_T	=	มูลค่าการให้สินเชื่อทั้งหมดของธนาคารพาณิชย์
LED_T	=	ปริมาณเงินฝากอิสระของธนาคารพาณิชย์
BOD_T	=	ปริมาณเงินกู้ยืมจากสถาบันการเงินในประเทศ
BOF_T	=	ปริมาณเงินกู้ยืมจากต่างประเทศ
$I_L - I_D$	=	ส่วนต่างของอัตราดอกเบี้ย
CAR_{T-1}	=	ส่วนต่างสัดส่วนเงินกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยงปีที่ผ่านมา
GDP_{T-1}	=	มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศในปีที่ผ่านมา

ส่วนที่ 2 แบบจำลองปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการให้สินเชื่อประเภทต่างๆ จำแนกตามวัตถุประสงค์ของการกู้ ใช้รูปแบบจำลองเหมือนกับส่วนที่ 1 เพียงแต่แยกออกเป็น 12 สมการตามประเภทธุรกิจ

ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีบทบาทสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงการให้สินเชื่อได้แก่ ปริมาณเงินฝากอิสระของธนาคารพาณิชย์ ปริมาณเงินกู้ยืมจากต่างประเทศ ปริมาณเงินกู้ยืมจากสถาบันการเงินในประเทศ ซึ่งปัจจัยทั้งสามนี้เป็นแหล่งเงินทุนที่สำคัญของธนาคารพาณิชย์ และมูลค่าผลิตภัณฑ์รวมในประเทศของสาขาเศรษฐกิจนั้นๆ ในปีที่ผ่านมา ซึ่งความสัมพันธ์กับปัจจัยต่างๆ เหล่านี้แสดงให้เห็นถึงผลกระทบต่อการให้สินเชื่อแต่ละประเภทดังนี้ คือ การให้สินเชื่อทุกประเภทยกเว้นสินเชื่อเพื่อธุรกิจการธนาคาร จะถูกกำหนดโดยปริมาณเงินฝากอิสระของธนาคารพาณิชย์ในทิศทางเดียวกัน สินเชื่อเพื่อธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ถูกกำหนดโดยมูลค่าผลิตภัณฑ์รวมในประเทศสาขาที่อยู่อาศัยในปีที่ผ่านมาในทิศทางตรงกันข้าม สินเชื่อเพื่อการนำเข้าและสินเชื่อเพื่อการสาธารณูปโภค ถูกกำหนดโดยปริมาณเงินกู้จากต่างประเทศในทิศทางเดียวกัน สำหรับสินเชื่อเพื่อธุรกิจการธนาคาร ถูกกำหนดโดยมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศสาขาธุรกิจการธนาคารในปีที่ผ่านมา และปริมาณเงินสำรองส่วนเกินของธนาคารพาณิชย์ในทิศทางเดียวกัน

ณรงค์ฤทธิ์ ประเทียบอินทร์ (2546) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการปล่อยสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ไทยหลังช่วงวิกฤตเศรษฐกิจ พ.ศ.2540 ตั้งแต่ช่วงเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2540 ถึงเดือน ธันวาคม พ.ศ.2543 โดยได้แยกทำการศึกษาถึงภาพรวมทั้งหมดของการปล่อยสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ไทย และแบ่งแยกสินเชื่อต่างๆ จำแนกประเภทธุรกิจ 7 ประเภทประกอบด้วย สินเชื่อเพื่อเกษตรกรรม สินเชื่อเพื่อเหมืองแร่ และย่อยหิน สินเชื่อเพื่ออุตสาหกรรม สินเชื่อเพื่อการก่อสร้าง สินเชื่อเพื่อธุรกิจเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ สินเชื่อเพื่อการค้าส่ง-ค้าปลีก สินเชื่อเพื่อการบริการ สำหรับตัวแปรที่นำมาใช้ในการสร้างแบบจำลองของการปล่อยสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์คือ ปริมาณเงินฝากทั้งหมดของธนาคารพาณิชย์ ปริมาณเงินกู้ยืมภายในประเทศ ปริมาณเงินกู้ยืมจากต่างประเทศ ส่วนต่างของอัตราดอกเบี้ย สัดส่วนเงินกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยงที่สูงกว่าที่กฎหมายกำหนด และปริมาณสินเชื่อที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ ซึ่งผลการวิเคราะห์สามารถสรุปได้คือ

จากการศึกษาตามแบบจำลองการปล่อยสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย จะพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลมากที่สุดต่อการปล่อยสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ได้แก่ ปริมาณเงินกู้ยืมจากต่างประเทศ และสัดส่วนเงินกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยงที่สูงกว่าที่กฎหมายกำหนด

ซึ่งมีอิทธิพลมากที่สุด รองลงมาคือ ปริมาณสินเชื่อที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ ปริมาณเงินกู้ยืมภายในประเทศ และปริมาณเงินฝากทั้งหมดของธนาคารพาณิชย์ ส่วนตัวแปรที่ไม่มีผลทางสถิติเลยคือ ส่วนต่างของอัตราดอกเบี้ย

อุทัย สี่หิรัญวงศ์ (2546) ได้ทำการศึกษาเรื่องเกี่ยวกับอุปทานของสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ไทยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 – 2544 ผลการศึกษาพบว่า อุปทานของสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์มีความสัมพันธ์โดยตรงกับปริมาณเงินกู้ยืมรวมทั้งในประเทศ และต่างประเทศของธนาคารพาณิชย์ไทย และส่วนต่างระหว่างอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมกับอัตราดอกเบี้ยเงินฝาก นอกจากนี้ยังพบว่า อุปทานของสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับปริมาณเงินฝากรวมของธนาคารพาณิชย์ของไทย และผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศไทย ซึ่งอาจเป็นเพราะข้อมูลที่ใช้ศึกษาเป็นข้อมูลหลังเกิดวิกฤตเศรษฐกิจ และรัฐบาลเข้มงวดในการขยายสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ ทำให้ผู้ลงทุนไม่กล้าลงทุนในภาวะการณ์ดังกล่าวต่างเก็บเงินทุนไว้กับธนาคารในรูปเงินฝาก

พัฒน์ นุญญานพวงศ์ (2547) ทำการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่กำหนดอุปสงค์และอุปทานสินเชื่อภาคเอกชนของธนาคารพาณิชย์ไทยในช่วงปี พ.ศ. 2540 – 2547 โดยแบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ระดับคือ

1. ระดับมหภาค ซึ่งให้ข้อมูลสินเชื่อรวมของระบบธนาคารพาณิชย์และข้อมูลชี้ทางเศรษฐกิจมหภาควิเคราะห์ปัจจัยที่กำหนดอุปสงค์และอุปทานของสินเชื่อภาคเอกชนของธนาคารพาณิชย์
2. ระดับจุลภาค โดยเลือกเฉพาะธนาคารพาณิชย์ไทยทำการแบ่งกลุ่มธนาคารออกเป็นธนาคารขนาดใหญ่ ธนาคารขนาดกลาง และธนาคารขนาดเล็กตามขนาดสินทรัพย์ เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยด้านอุปทานของสินเชื่อรายกลุ่มธนาคาร

ผลการศึกษาในระดับมหภาค พบว่า อัตราดอกเบี้ยไม่เป็นอุปสรรคต่อความต้องการสินเชื่อของภาคเอกชน ส่วนดัชนีการลงทุนภาคเอกชนที่เพิ่มขึ้นไม่ทำให้ความต้องการสินเชื่อเพิ่มขึ้นเนื่องจากมีกำลังการผลิตส่วนเกินในระบบการผลิตในระดับที่สูง ขณะที่ความเชื่อมั่นในการบริโภคภาคเอกชนสูงขึ้นแต่ส่งผลต่อความต้องการสินเชื่อของภาคเอกชนในระดับต่ำ และหลักทรัพย์ออกใหม่ของภาคเอกชนไม่สามารถอธิบายความสัมพันธ์ต่อความต้องการสินเชื่อของภาคเอกชนได้อย่างมีนัยสำคัญ

ด้านอุปทานของสินเชื่อบว่า ปัจจัยความสามารถในการปล่อยสินเชื่อมีความสัมพันธ์กับอุปทานสินเชื่อภาคเอกชนของธนาคารพาณิชย์ในระดับสูงแต่ไม่เป็นไปในลักษณะหนึ่งต่อหนึ่ง เป็นผลให้ธนาคารมีสภาพคล่องในระดับสูง จึงไม่ทำให้การกันสำรองหนี้สงสัยจะสูญเพิ่มขึ้น ในช่วงเวลาดังกล่าวกระทบต่อความต้องการปล่อยสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ และพบว่าธนาคารพาณิชย์มีแนวโน้มในการลงทุนในหลักทรัพย์มากขึ้นจากความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้ามกับอุปทานของสินเชื่อ

ส่วนผลการศึกษาระดับจุลภาคพบว่า ความสามารถในการปล่อยสินเชื่อและอัตราส่วนเงินกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยงในระดับสูงไม่ทำให้กลุ่มธนาคารพาณิชย์ขยายสินเชื่อได้เพิ่มขึ้น เป็นผลให้ทุกกลุ่มธนาคารมีสภาพคล่องอยู่ในระดับสูง ทำให้การเพิ่มขึ้นในปริมาณสินเชื่อในช่วงเวลาที่ผ่านมา และภาระการกันสำรองหนี้สงสัยจะสูญที่เพิ่มขึ้นไม่กระทบต่ออุปทานสินเชื่อ ส่วนปัจจัยอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ยืมไม่มีความสัมพันธ์กับอุปทานของสินเชื่ออย่างมีนัยสำคัญ เนื่องจากธนาคารพาณิชย์ไม่สามารถปรับขึ้น ลงอัตราดอกเบี้ยได้อย่างเหมาะสม เพราะธนาคารมีสภาพคล่องในระดับสูง

สุภาวดี อังสุวรรณ (2551) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อปริมาณสินเชื่อ ภูมิศึกษา: ธนาคารทหารไทย จำกัด (มหาชน) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อปริมาณสินเชื่อรวมของธนาคาร โดยใช้การวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงซ้อน (Multiple Regression) ด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด (Ordinary Least Square Method—OLS) และใช้ข้อมูลทุติยภูมิรายเดือนในช่วงพ.ศ.2548-2551 ผลการศึกษาพบว่า

ปริมาณเงินฝากของธนาคารทหารไทย และปริมาณเงินกู้ยืมของธนาคารทหารไทยมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับปริมาณสินเชื่อรวมของธนาคารทหารไทยตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลกระทบต่อปริมาณสินเชื่อรวมของธนาคารทหารไทย ส่วนปริมาณเงินกองทุนของธนาคารทหารไทยและดอกเบี้ยเงินกู้ยืมลูกค้าชั้นดี (MLR) ไม่มีความสัมพันธ์กับปริมาณสินเชื่อรวมของธนาคารทหารไทย โดยได้สมการพยากรณ์ปริมาณสินเชื่อ ที่มีค่า R^2 เท่ากับร้อยละ 84.6 ดังนี้

ปริมาณเงินให้สินเชื่อ = $110918.1 + 0.64 \times \text{ปริมาณเงินฝากทั้งหมด} + 0.91 \times \text{ปริมาณเงินกู้ยืมทั้งหมด} - 6343.734 \times \text{อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ยืมลูกค้าชั้นดี} + 0.480254 \times \text{เงินกองทุนตามกฎหมาย}$

สุธน สุขกลับ (2553) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยกำหนดปริมาณสินเชื่อวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อมของธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) ในช่วงปีพ.ศ.2547-2552 โดยมี วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อสินเชื่อวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของ ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) ในช่วงปีพ.ศ.2547-2552 โดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิ แบบอนุกรม เวลา รายไตรมาส ระหว่างพ.ศ.2547-2552 โดยใช้การวิเคราะห์สมการถดถอยพหุเชิงซ้อน (multiple regression) ซึ่งผลการศึกษาพบว่า

1. ปริมาณสินเชื่อรวมของธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) และปริมาณสินเชื่อ วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) ในไตรมาสก่อน หน้า มีความสัมพันธ์กับปริมาณสินเชื่อวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของธนาคาร ไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) ในทิศทางเดียวกัน 2) ส่วนปริมาณเงินฝากของธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) ในไตรมาสที่ผ่านมา และปริมาณเงินสดสำรองตามกฎหมายของธนาคารไทย พณิชย์ จำกัด (มหาชน) ในไตรมาสที่ผ่านมา มีความสัมพันธ์กับปริมาณสินเชื่อวิสาหกิจขนาด กลางและขนาดย่อมของธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) ในทิศทางตรงกันข้าม โดยได้สมการ พยากรณ์ ที่มี R^2 เท่ากับร้อยละ 99.47 ดังนี้

ปริมาณเงินให้สินเชื่อวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในไตรมาสปัจจุบัน = - 74,078.10 + 0.30 x ปริมาณสินเชื่อรวม - 0.07 x ปริมาณเงินฝาก - 0.30 x ปริมาณเงินสดสำรอง ตามกฎหมาย + 809.23 x อัตราส่วนสินเชื่อที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ต่อสินเชื่อ + 1,909 x อัตรา ดอกเบี้ยลูกค้าย่อย + 0.50 ปริมาณสินเชื่อวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในไตรมาสที่ ผ่านมา

ทั้งนี้จากวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องทั้งหมด สามารถสรุปได้ คือ งานวิจัยส่วนใหญ่จะ ศึกษาเฉพาะการปล่อยสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ที่จะมุ่งหวังกำไรสูงสุด ซึ่งแตกต่างจาก การศึกษารุ่นนี้ ศึกษาการปล่อยสินเชื่อของสถาบันการเงินของรัฐ ที่มีนโยบายการปล่อยสินเชื่อ ตามนโยบายภาครัฐ โดยวิธีดำเนินงานวิจัยส่วนใหญ่จะใช้การสร้างสมการถดถอยพหุเชิงซ้อน (Multiple Regression) และผลการศึกษาที่พบ คือ ตัวแปรที่ส่งผลกระทบต่อ การปล่อยสินเชื่อ คือ 1. มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (สันติจิตต์ ผลภายี, 2536 และ อุทัย สี่หิรัญวงศ์, 2546) 2. อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ (สันติชัย ชวนสมสุข, 2526 และ สันติจิตต์ ผลภายี, 2536 และ อุทัย สี่หิรัญ วงศ์, 2546 และ พัฒนันท์ บุญญานุพงศ์, 2547) 3. ปริมาณสินเชื่อที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (ณรงค์ ฤทธิ์ ประเทียบอินทร์, 2546) 4. ปริมาณเงินกู้ภายในประเทศและปริมาณเงินกู้ต่างประเทศ

(สันติชัย ชวนสมสุข, 2526 และ จรัสศรี ชิตเลิศเดชา, 2534 และณรงค์ฤทธิ์ ประเทียบอินทร์, 2546 และอุทัย สี่หิรัญวงศ์, 2546) 5. ปริมาณเงินฝากของธนาคาร (จรัสศรี ชิตเลิศเดชา, 2534 และ ณรงค์ฤทธิ์ ประเทียบอินทร์, 2546 และ อุทัย สี่หิรัญวงศ์, 2546 และ สุชน สุขกลับ, 2553)

ส่วนการศึกษานี้ได้เพิ่มตัวแปรจากเศรษฐกิจมหภาค ที่น่าจะมีผลต่อการปล่อยสินเชื่อของธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย โดยตัวแปรที่สำคัญ คือ มูลค่าการส่งออกของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม และดัชนีความเชื่อมั่นผู้ประกอบการภาคการค้าและบริการของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

